

Di-De-Rot, Dizajn truleži

Vrbica, Nika

Master's thesis / Diplomski rad

2024

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Zagreb, Academy of Fine Arts / Sveučilište u Zagrebu, Akademija likovnih umjetnosti**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:215:907436>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-11-09**

Repository / Repozitorij:

[Repository of the Academy of Fine Arts in Zagreb](#)

SVEUČILIŠTE U ZAGREBU
AKADEMIJA LIKOVNIH UMJETNOSTI

Diplomski sveučilišni studij
SLIKARSTVA

Diplomski rad

Di-De-Rot, Dizajn Truleži

Nika Vrbica

Mentorica: red. Prof. art. Ksenija Turčić

Komentor: prof. dr.sc. Tomislav Pletenac

Zagreb, 2024.

I. SAŽETAK

Ovaj rad je umjetničko-znanstveno istraživanje kojim se kroz antropološku prizmu kritički analizira odnos čovjeka, odnosno zapadnjačkog društva i prirode s naglaskom na istovremenu i kontradiktornu težnju i odbacivanje animalističkih karakteristika i "primitivnih" instinkta. Čovjek zapadnjačkog, "civiliziranog" društva kroz edukaciju, ekonomiju i tehnološki napredak teži uzdignuti sebe iznad prirode i svih karakteristika koje asociraju na ono prirodno i nagonski. Ali, čovjek je grabežljivi predator. Iza zatvorenih vrata svojih elitnih krugova na vrhu društvenog "hranidbenog lanca" doseže se točka razvoja kada se ono što se odbacivalo i osuđivalo fetišizira te se pribjegava razvratima i uživanju u ekstremnom zadovoljavanju osnovnih bioloških potreba - hedonizma u prehrani, seksu, piću, opijatima... prakticiranje sebičnih zadovoljstava do ekstrema šteti svima koji su "ispod" onog koji ih upražnjava: drugi ljudi, okoliš, životinje. Hedonizam nije ništa drugo već povratak prirodnim nagonima i zadovoljavanju istih. Na radovima koji nastaju kao rezultat istraživanja se izmjenjuju ljudski i životinjski motivi uz ponavljajuće uzorke i slojeve apstrahiranih formi bilja i sličnih organskih elemenata.

KLJUČNE RIJEČI: *okoliš, animalizam, predator, društvo, okoliš, hedonizam, nagoni, enciklopedija, uzorak*

I. ABSTRACT

This work is an artistic-scientific research that critically analyzes the relationship between man, that is, Western society and nature through an anthropological prism, with an emphasis on the simultaneous and contradictory aspiration and rejection of animalistic characteristics and "primitive" instincts. The man of the Western, "civilized" society, through education, economy and technological progress, tends to elevate himself above nature and all the characteristics associated with the natural and instinctive. But man is a predator. Behind the closed doors of their elite circles at the top of the social "food chain", a point of development is reached when what was rejected and condemned is fetishized and resorted to debauchery and enjoyment in the extreme satisfaction of basic biological needs - hedonism in food, sex, drink, opiates... practicing selfish pleasures to the extreme harm everyone who is "below" the one who exercises them: other people, the environment, animals. Hedonism is nothing but a return to natural urges and their satisfaction. Human and animal motifs alternate with repeating patterns and layers of abstracted forms of plants and similar organic elements in the works created as a result of the research.

KEY WORDS: *environment, animalism, predator, society, environment, hedonism, drives, encyclopedia, pattern*

II. SADRŽAJ

1. UVOD

2. O NASLOVU RADA

2.1. DIZAJN TRULEŽI

2.2. ENCIKLOPEDIJA KAOSA

3. ZABORAVLJENE VRIJEDNOSTI PRIMALNOG I NEGIRANJE ANIMALIZMA

4. ELITIZAM I EKSTREMNI HEDONIZAM

5. POVRATAK BIOCENTRIZMU

6. ZAKLJUČAK: SLIKE KAO REZULTATI ISTRAŽIVANJA

7. POPIS LITERATURE

1. UVOD

U ovom radu sam zagrabila kroz površinu te kroz kritičku antropološku prizmu analizirala i kritizirala odnos čovjeka i prirode te čovjeka i čovjeka s naglaskom na licemjerno djelovanje zapadnog društva prema okolišu i samima prema sebi. Tendenciju da se čovjek istakne kao glavni predator na vrh hranidbenog lanca dok istovremeno negira sve animalističko u svojem djelovanju smatram veoma kontradiktornom. Čovjek njeguje tehnološki napredak - zapadnjački „bonton“ te kapitalističke hijerarhije iznad prirode i sklada harmoničnog života s istom. Premda, u proučavanju nekih drugih društvenih perspektiva postaje vidljivo kako bi se možda povremeno ipak trebao osvrnuti na okoliš i obzirnije donositi odluke za budućnost sebe i svoje okoline koju čine flora, fauna i sav preostali organski svijet koji ga okružuje. Osvrnut ćemo se na ekstremni hedonizam do kojeg najčešće dolazi u nekom trenutku ljudskog pohlepnog stremljenja vrhu pa se čovjek, pod osjećajem sigurnosti i porastom prividno nepobjedivog ega, osjeća dovoljno samouvjerenom da se priključi povezivanju sa sebi sličnima pa pribjegne fetišima, strastima i zadovoljstvima koje izvan uskih krugova „na vrhu“ ne bi bile dopuštene na jednak način. Analizirat ćemo te problematične karakteristike antropocentrizma i ponuditi bio-centrizam kao alternativu za empatičnu i osvješteniju budućnost. Slike koje nastaju kao rezultat analize vizualni su prikaz kulminacije navedenih kritika kroz različite podloge, kombinacije tekstura i jarke dominantne boje. Sam naslov rada oblikovan je kako bi jasno komunicirao kontradiktornost i ironiju ljudskog ponašanja.

2. O NASLOVU RADA

2.1. DIZAJN TRULEŽI

Sam naslov ovog rada oksimoron je ljudskog funkcioniranja kroz *hommage* dadaističkom besmislenom nabranjanju: Di-De-Rot; Dizajn Truleži. Di (Dizajn) - de (tal. od) - Rot (*engl.* trulež). „Dizajn truleži“ je definiran kao oksimoron jer su riječi koje ga tvore međusobno vrlo oprečne. Dizajn je nešto što podrazumijeva ljudsku, umjetnu tvorevinu dok je proces truljenja svojstven samo prirodnim, organskim organizmima. Dizajn se može definirati kao proces planiranja, stvaranja i organiziranja elemenata kako bi se postigao određeni cilj ili riješio određeni problem. Dizajn također obuhvaća kreativni proces u kojem se koriste mašta, inovacija i eksperimentiranje kako bi se stvorila originalna i efektivna rješenja. Povrh svega, dizajn podrazumijevamo izmišljenom tvorevinom. Čak i kada se na prirodu i svijet referira kao „Božji dizajn/plan“ tom božanstvu se pridaju antropomorfna obilježja. Dizajn je ono iznad prirodnog i spontanog. Dizajn je planski organizirana akcija, do najsitnijih detalja, bez prevelikog prostora za spontano zbivanje. S druge strane, proces truljenja, poznat i kao raspadanje ili razgradnja organske materije je složen biološki proces u kojem mikroorganizmi razlažu organski materijal i pretvaraju ga u jednostavnije supstance. Ovaj proces je ključan za prirodni ciklus razgradnje organske materije i recikliranje hranljivih materija u ekosistemu. U idealnim uvjetima, truljenje se odvija efikasno i omogućava ciklus recikliranja organske materije u prirodi. Ovaj proces označava kasne znakove smrti i ima forenzičko, ali i simbolično značenje.¹ Truljenje označava trenutak preobrazbe, reciklaže, metamorfoze iz jednog stanja u drugo. Prvobitno živ organizam gubi sebe i prelazi u novu ulogu služeći nekom višem cilju. Podrazumijeva kako je svrha svih organizama da doprinose višem prirodnom planu cirkularnog kretanja i održivog tijeka rađanja, postojanja i umiranja. Kada sve ide neometeno „prirodnim“ tijekom.

Koliko god se opirali biološkim postavkama i postavljali kontra prirode, dizajnirajući svoj *man-made* život i prividno uspostavljali kontrolu, ono prirodno će nas uvijek na neki

---

¹ Proleksis <https://proleksis.lzmk.hr/49337/>

način progoniti i dostići. Uzorci utkani u funkcioniranje okoline neizbježni su kao i uzorci ponašanja društvenih kolektiva.

2.2. ENCIKLOPEDIJA KAOSA

Osim što kroz slogove prvog dijela naslova rada - Di (Dizajn) - de (tal. od) - Rot (engl. trulež) - iščitavamo *Design de Rot*, dio koji smo u prethodnom ulomku uvoda i objasnili, *Di-De-Rot* označava i „oca“ enciklopedije Denisa Diderota. Diderot je napisao prvu enciklopediju - sistematično ilustrirani pregled ljudskog znanja o njegovoj okolini i vlastitom razvoju. Denis Diderot bio je francuski filozof, pisac i jedan od najznačajnijih intelektualaca 18. stoljeća i prosvjetiteljskog pokreta. Rođen 1713. godine u Langresu, a umro 1784. godine u Parizu, Diderot je najpoznatiji kao glavni urednik i jedan od glavnih autora "Enciklopedije, ili Rječnika nauka, umjetnosti i zanata" (franc. *Encyclopédie ou Dictionnaire raisonné des sciences, des arts et des métiers*). Prva enciklopedija koju je Diderot uredio zajedno s Jeanom le Rond d'Alembertom bila je revolucionarno djelo. Izlazila je u periodu od 1751. do 1772. godine s ciljem da sistematizira i predstavi svo tadašnje znanje, ideje i umjetničke tehnike.² Enciklopedija je bila muti-volumensko sveobuhvatno djelo ljudskog znanja u kojem se mogao vidjeti jasan pregled područja poput filozofije, znanosti, politike, religije, umjetnosti, trgovine, zanatskog znanja i mnogih drugih. Ono što je činilo ovu enciklopediju revolucionarnom bila je njena otvorenost prema novim idejama, u skladu s vremenom u kojem je i nastala – prosvjetiteljstvom. Diderot je želio da ova enciklopedija bude oruđe tog pokreta i zastupa sve njegove vrijednosti: racionalnost, slobodu mišljenja, obrazovanje i napredak u svakom smislu te riječi. Enciklopedija je i postala središnje djelo prosvjetiteljstva jer je pružila pregled svih ljudskih saznanja toga doba, promovirajući ideju da se društvo može poboljšati kroz širenje obrazovanja i slobodnog pristupa znanju. Međutim, zbog svog prosvjetiteljskog i kritičkog stava "Enciklopedija" je bila meta cenzure i osude od strane Crkve i državnih vlasti. Diderot je bio oštar kritičar društvenih nepravdi, religijske netolerancije i praznovjerja, a njegova djela su inspirirala generacije kasnijih mislilaca i intelektualaca. Denis Diderot i "Enciklopedija" ostaju važni ne samo kao spomenici prošlosti već i kao simboli borbe za slobodu izražavanja i širenje znanja i vrijednosti koje bi i danas trebale biti važne u suvremenom svijetu. Iako je naš pristup informacijama dramatično evoluirao sa digitalnom revolucijom, enciklopedije i dalje imaju posebno mjesto u našem društvu kao dragocjeni izvori znanja i inspiracije. Suvremene digitalne enciklopedije omogućuju brz i lak pristup informacijama što ih čini nezaobilaznim alatima za sve koji se žele informirati ili istražiti određenu temu.

Razdvajanjem prezimena autora „Enciklopedije“ na slogove simbolički se ističe banalnost koju enciklopedije imaju danas u Internet-dobu. Znanje se samo gomila u nepregledni nedogled i opće je dostupno, a mali se dio zapravo registrira i usvaja kvalitetno. Što smo naučili od 18.stoljeća do danas sistematičnim popisivanjem općeg znanja? Čemu popisivati životinjske i biljne vrste, drevne kulture i stare zanate ako ćemo iste sistematski uništavati, zanemarivati i potiskivati? Enciklopedije su postale memoari i estetski ugodni pregledi nekog sklada kojeg romantiziramo dok u praksi ponavljamo greške prošlosti te dolazi to konstantnog kaosa.

---

² P.N. Furbank; Diderot: A Critical Biography, 30-65

2. ZABORAVLJENE VRIJEDNOSTI PRIMALNOG I NEGIRANJE ANIMALIZMA

Pokušaj negiranja životinjskih instinkta kod ljudi može biti složen fenomen koji proizlazi iz različitih faktora i razloga. U mnogim kulturama postoji naglašena distinkcija između ljudi i životinja, pri čemu se ljudski identitet često povezuje s racionalnošću, moralom i samosvijesti dok se životinje često percipiraju kao iracionalne i instinktivne. Kroz proces socijalizacije, ljudi mogu internalizirati ove kulturne norme i osjećati potrebu da se distanciraju od svojih "životinjskih" aspekata kako bi postigli viši društveni status ili moralni ugled. U suvremenom društvu, gdje se tehnologija, nauka i racionalnost često cijene više od prirodnih instinkta, postoji tendencija da se naglasi ljudska sposobnost kontrole, razuma i samosvijesti kao ključne karakteristike koje nas razlikuju od životinja. Ovo može dovesti do stvaranja slike o ljudskom identitetu koji je potpuno odvojen od životinjskog. Neki ljudi mogu osjećati strah ili nelagodu prema svojim životinjskim instinktima jer ih smatraju primitivnim ili potencijalno opasnim. Na primjer, instinkti vezani za agresiju, seksualnost ili preživljavanje mogu izazvati nelagodu kod ljudi koji žele da se identificiraju sa višim moralnim ili civiliziranim vrijednostima. Određene religijske ili filozofske tradicije mogu podučavati da je ljudska priroda različita od životinjske prirode, često naglašavajući duhovne ili moralne aspekte ljudskog bića. Ovakva učenja mogu potaknuti na pojedince da potisnu ili negiraju svoje životinjske instinkte u korist duhovne ili moralne evolucije.

Antropologija mimo čovjeka je u globalu znanost o učenju metoda kako cijeliti činjenicu kako je i čovjek produkt nečeg van osobnog konteksta. Simbolično je otvoreno – ali pitanje prema čemu? Život razmišlja i misli su žive. Objektivizacija je druga strana medalje animizma. Sposobnost samouništenja pojedinca leži u činjenici da je pojedinac prolazno sebstvo koje jednostavno može prestati biti. Tu formu je teško antropološki tretirati. Na formu se referira kao čudan, ali neupitno rječit proces uzoraka produkcije i razmnožavanja. Proces koji je Deacon okarakterizirao kao „morfodinamičan“ – onaj čije začudna generativna logika nužno dolazi ovjekovječiti živa bića (ljudska i neljudska) dok ih vezuju. Koje su implikacije ove tvrdnje za naše razumijevanje toga što znači biti čovjekom u svijetu koji se proteže i izvan te iznad nas? Kroz drugačiji antropološki pristup stvoren iz usporedbe i redukcije možda bismo mogli bolje shvatiti kako bolje živjeti u svijetu s drugim oblicima života. Ključ preživljavanja je u odnosu kontinuiteta i napretka prema nedostatku. Život, ljudski i neljudski je samo produkt težine prošlosti i sadašnjosti, ali ujedno i produkt znatizeljnih i iskrivljenih načina na koji budućnost dolazi nositi se sa sadašnjosti. Živuće budućnosti su uvijek ugravirane u ono umrlo / mrtvilo koje ih okružuje. Na nekoj razini ovaj način u kojem život stvara budućnost u negativnom, ali tvorbenom odnosu sa svojim prošlostima je karakteristika semiotičkih procesa. Lovčev izazov preživljavanja koji mu se ukazao u snu i odigrava se u ekologiji sebstva ovisi o tome kako je hvaljen od drugih koji mogu biti ljudi ili neljudi, tjelesni ili virtualni. Um ili sebstvo je produkt semioze. Sebstva, ljudska ili neljudska, jednostavna i kompleksna su rezultati semioze kao i početne točke za nove znakove interpretacije čiji će ishod biti buduće sebstvo. One su putokazi semiotičkog procesa. Znakovi imaju svjetovne učinke čak i kada nisu djeljivi na fizičke posljedice i efekte. Sve semioze imaju svoje mjesto u umovima svijeta.

Tim Ingold, antropolog čija se knjiga *"The Perception of the Environment: Essays on Livelihood, Dwelling and Skill"* bavi se temama vezanim za percepciju okruženja, svakodnevni život i vještine ljudi u interakciji sa svojim okruženjem. Ingold istražuje složen odnos između ljudi i njihovog okruženja fokusirajući se na način na koji ljudi doživljavaju, interpretiraju i oblikuju svoju okolinu kroz aktivnosti i prakse. Autor naglašava važnost ljudskih vještina i praksi u formiranju percepcije okruženja. Vještine poput hodanja, izrade predmeta, gradnje kuća i upotrebe alata oblikuju način na koji ljudi doživljavaju i koriste

svoje okruženje. istražuje kako kulturni kontekst utiče na percepciju okruženja. Različite kulture imaju različite načine interpretacije i korištenja prostora i prirode. Fokus se stavlja na tjelesnost i senzorni doživljaj i njihov značaj u percepciji okruženja. Ljudi ne samo da vide i čuju svoje okruženje, već ga i osjećaju, dodiruju i mirišu što utječe na njihovu interakciju s prostorom. Ingold kritizira tradicionalni dualizam između prirode i kulture, ističući da su ljudi i okruženje međusobno povezani te da se oblikuju kroz neprestanu interakciju. Kroz tjelesnost, ljudi uspostavljaju intimnu vezu sa svojim okruženjem i oblikuju svoje razumijevanje prostora na osnovu ovih senzornih iskustava.³

Ova perspektiva naglašava da je naša percepcija okruženja duboko ukorijenjena u našem tjelesnom iskustvu, čime nas ponovno podsjeća da smo dio šire mreže života i aktivnih interakcija sa svijetom oko nas. Na primjer, dok hodamo kroz pejzaž osjećamo teksturu tla pod stopalima, slušamo zvukove prirode, gledamo boje i oblike oko nas i možda osjećamo miris bilja. Kroz svoje tijelo kao komunikacijski kanal ljudi uspostavljaju neposrednu vezu sa svojim okruženjem čime se obogaćuje njihovo iskustvo i doprinosi formiranju identiteta i razumijevanja mjesta. ovo negiranje često izvire iz složene mreže kulturoloških, ideoloških, religijskih i psiholoških faktora koji oblikuju naše shvaćanje ljudske prirode i identiteta. Ova perspektiva je bitna jer ističe važnost više senzornog doživljaja okruženja, što nas podsjeća da naša percepcija nije samo kognitivni proces već i tjelesno iskustvo.

*“Sleep faceup! If a jaguar comes he’ll see you can look back at him and he wont bother you. If you sleep facedown you will look like aicha (prey)”*⁴ prev.: „Spavaj licem prema gore! Ako jaguar dođe, vidjet će da mu možeš uzvratiti pogled i neće vam smetati. Ako spavate licem prema dolje izgledat ćete kao *aicha* (plijen)“ - Vrijedi li isto među ljudima? koliko se uopće razlikujemo od drugih predatora (kad smo već utvrdili da smo predatori ili paraziti...) Bitno je kako nas drugi percipiraju – Ali, kako mi vidimo njih? Kako vidimo sebe? Kao plijen nad kojim želimo dominirati pod cijenu morala i suosjećanja? ili je prirodno urođeno da netko dominira, a netko bude submisivan? Ako jaguar može zaključiti i razmišljati je li ono što promatra (biće koje promatra ljudsko ili ne ljudsko) plijen ili drugi predator s kojim se ne želi okršiti samo na temelju kontakta očima, onda razmišljanje takve vrste i takva sposobnost za procjenom svoje okoline nije nešto što nas razlikuje od životinja. Što nas uopće razlikuje? Na temelju čega mi uzimamo sebi za pravo nametnuti se kao bitniji, „glavniji“? Prema toj destruktivnoj i ratobornom željom da sve pokorimo zapravo smo ništa više pohlepne i agresivne životinje. Neke attribute imamo potrebu pridavati kao svojstvene samo čovjeku... Kako bismo se osjećali bolje u svojoj ulozi na svijetu? Je li stvarno toliko bitno biti najbolji ili u protivnom nismo zadovoljni? Kako ne bismo postali samo komad mesa na raspolaganju jaguaru onda moramo uzvratiti jaguarov pogled. Kao i kada gledamo jedni na druge, zar ne? Gledaj odlučno u oči, pokaži samopouzdanje - ne pokazuj karakteristike plijena. A ako si žena, onda je takav pogled izazovan. Onda provociraš time što se postavljaš kao predator.

3. ELITIZAM I EKSTREMNI HEDONIZAM

U međuljudskim odnosima provocira se i testira dominacija među predatorima društva, a što se ljestvica penje statusom to je rivalstvo jače, kontakt očima je napetiji, a odgovornost veća za zadržavanjem statusa, dominacije, položaja. Skreni pogled i pokunji se.

³ T.Ingold: The Perception of The environment, Routledge, London 2000

⁴ K. Edward: How Forests Think; University of California Press, University of California Press 2013

Dopusti da te se dominira kako i priliči tvojoj ulozi. Budi poslušan onom tko vlada i tko te možda može pojesti. Budi poslušan onom tko je postavio dominaciju.

Pitanje o tome što su antropolozi pisali o "razvratu" u zapadnjačkom društvu može biti kompleksno jer koncept "razvrata" može biti subjektivan i vremenski specifičan. Koncept "razvrata" može varirati unutar različitih kultura i vremenskih perioda. Antropolozi su se bavili proučavanjem seksualnosti i normi vezanih za seks u različitim kulturama. Istraživanja su pokazala da ideje o "razvratu" ili seksualnom ponašanju koje se smatra nepristojnim ili devijantnim mogu značajno varirati između kultura i društava. U kontekstu zapadnjačkih društava, antropolozi su istraživali kako su se društveni normativi vezani za seksualnost mijenjali tokom vremena. Neke antropološke studije su kritizirale ideju "razvrata" kao moralne panike ili konstrukcije koja služi određenim društvenim interesima. Ekstremni hedonizam u visokoklasnom društvu može se manifestirati kroz različite oblike potrage za trenutnim zadovoljstvom, uživanjem i luksuzom, bez mnogo obzira za posljedice ili moralne norme. Visokoklasni pojedinci mogu upadati u ekstremni hedonizam kroz pretjeranu potrošnju novca na materijalne luksuze poput skupih automobila, odjeće, nakita, putovanja, hrane i pića. Ova vrsta ponašanja može biti motivirana željom za trenutnim zadovoljstvom i statusom bez obzira na stvarnu vrijednost ili korist poduzete akcije. Osobe u visokoklasnom društvu mogu razviti narcisoidni stav gdje su preokupirane vlastitim zadovoljstvom i užitkom te se fokusiraju na svoje potrebe i želje iznad svega. Ovakav stav može rezultirati pretjeranim fokusom na egoistične ciljeve koji okolini (ostatku društva te okolišu) mogu biti (i najčešće jesu) štetni. U nekim slučajevima to uključuje i neograničenu seksualnost gdje ljudi tragaju za fizičkim zadovoljstvom bez emotivne povezanosti ili obaveza - iskorištavaju svoje pozicije na štetu drugoga, iskorištenoga. Ovo može uključivati različite oblike seksualnog ponašanja uključujući i razne fetiše i nekonvencionalne prakse. Ekstremni hedonizam u visokoklasnom društvu može se manifestirati kroz ignoriranje društvenih normi, moralnih principa i odgovornosti prema drugima. Osobe mogu biti fokusirane samo na osobni užitak i zadovoljstvo bez obzira na posljedice po druge ljude ili društvo u cjelini. Ovaj fenomen često ima duboke psihološke, sociološke i kulturne uzroke te se može proučavati iz različitih perspektiva kako bi se bolje razumjela njegova priroda i implikacije. Postoji nekoliko razloga zbog kojih se ekstremni hedonizam može više tolerirati u visoko klasnom. Osobe u visokoklasnom društvu često imaju financijsku neovisnost i resurse koji im omogućavaju da zadovolje svoje hedonističke želje i uživaju u luksuzu bez ozbiljnih ekonomskih ili statusnih posljedica. Njihov društveni položaj može ih zaštititi od negativnih reakcija ili osude. Kultura konzumerizma i naglašenog materijalizma gdje se vrijednost i uspjeh često mjeri na osnovu materijalnih dobara i luksuza trenutni je *modus operandi* zapadnjačkog, tehnološki razvijenog društva zbog čega se ekstremni hedonizam može tolerirati kao dio ovog „kulturnog“ obrasca. Dapače te čak dolazi i do glorifikacije istog. Biti dio određenih krugova podrazumijeva određene aktivnosti kojima se označava pripadnost čoporu.

4. POVRATAK BIOCENTRIZMU

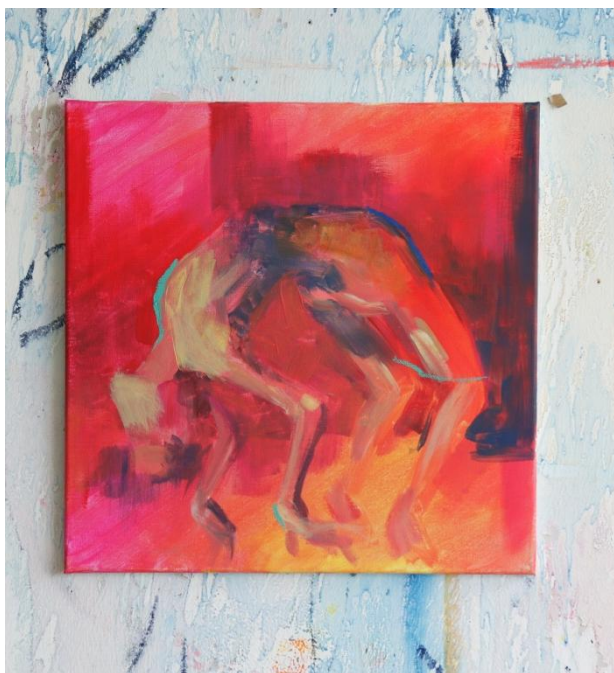
Za usporavanje načina življenja i pokušaj razbijanja začaranog kruga pohlepe, iskorištavanja, hedonizma i pokoravanja potrebno je ukloniti fokus s čovjeka i usmjeriti pažnju na ono što nas okružuje. Kroz kontakt s vlastitom okolinom osvijestiti činjenicu da nije čovjek centar svemira. Dok antropocentrizam stavlja ljude u centar i daje prioritet ljudskim interesima i potrebama, bio-centrizam promovira ideju o jednakosti i poštovanju svih živih bića, očuvanju bio-raznolikosti i održivom upravljanju prirodnim resursima. Antropocentrizam je filozofski stav koji stavlja čovjeka u centar sveta, smatrajući da su ljudske potrebe, interesi i dobrobit najvažniji i da je priroda tu da služi ljudima. Ovakav stav može podržavati ideju da su ljudi iznad drugih živih bića i da je prirodni svijet resurs koji se može iskoristiti u svrhu

zadovoljavanja ljudskih potreba bez obzira na posljedice po druge oblike života ili ekosisteme. Bio-centrizam predstavlja filozofski pristup koji naglašava jednakost svih oblika života i vrijednosti prirodnog sveta nezavisno od njihove koristi za ljude. Biocentrički pristup podrazumijeva da sve žive stvari imaju vrijednost i pravo na postojanje i očuvanje bez obzira na to da li koriste ljudima ili ne. Njime se promovira ideja o poštovanju i zaštiti svih živih bića i ekosistema kao dio šireg moralnog obavještenja.

5. ZAKLJUČAK: SLIKE KAO REZULTAT ISTRAŽIVANJA

Nakon provedenog istraživanja i donesenih zaključaka, konkretan postupak slikanja započinje se nadrealističkim automatizmom i to kroz izazivanje snažne emocije. Nadrealisti su težili istraživanju unutrašnjeg svijeta podsvijesti, poticanju slobodne kreativnosti i pronalasku novih načina izražavanja van tradicionalnih umjetničkih i društvenih granica. Breton je u nadrealističkom manifestu naglasio važnost automatskog pisanja kao tehnike koja omogućava slobodan tok svijesti bez racionalne kontrole. Slično nadrealizmu, biocentrizam potiče prirodnu kreativnost i osjećaj poštovanja prema prirodi kao inspiraciju za filozofski i etički pristup životu. Ova tehnika je trebala omogućiti pristup dubljim slojevima nesvjesnog uma i osloboditi kreativne snage. To je način slikanja koji mi najviše leži za početak rada te koji mu daje početne smjernice nastale nagonski slobodnijim potezom.

Dio radova naslikan je na klasičnim pamučnim na okvir napetim platnima formata 100x100 cm i 100x150 cm. Baze za ostale slike nastaju od kombiniranja starih rabljenih tekstilnih materijala poput plahti, satenskih pokrivača, traperi, itd. međusobno spajanih ručnim i strojnim šivanjem te lijepljenjem. Odabirom tekstilnih ostataka nastavljam se na svoj dosadašnji rad s tekstilom u umjetnosti i modnom dizajnu. Po bazama se prvo oslikavaju inicijalni potezi i boje. Stanje potrebno za stvarnu spontanost postupka „prema unutarnjem osjećaju“ ponekad srećom dođe samo dok ga je nekad, radi potrebe produkcije rada, potrebno izazvati dodatnim podražajima kao što su auditivni podražaji od slušanja određene vrste glazbe. Kako sam iznimno inspirirana glazbom i uvelike osjetljiva na zvuk, ona je dobar alat za prebacivanje u meditativno stanje potrebno za kvalitetan početak rada. Za građu rada korišteno je više slikarskih tehnika: ugljen, akril, uljane paste, akvarel. Kombiniranjem tekstura koje su prirodne svakoj tehnici postiže se slojevitost i postepeno gradi slika. Kombiniranje tekstura nosi i simboliku u ovom radu zbog naglašene potrebe prirodnog sklada spomenutog u istraživanju. Slika je ujedno i figurativna i apstraktna. Motivi/subjekti svakog rada ljudske su figure postavljene u začudne, submisivne i animalističke položaje. Kao takve, one predstavljaju posljedice i žrtve ekstremnog hedonizma i štete koju si čovjek čini u svom antropocentrizmu. Neke od njih su u interakciji s drugim ljudskim figurama dok je dio kombiniran u diskurs sa životinjskim formama. Tijela se djelomično apstrahiraju te prekrivaju gustim uzorcima nalik uzorcima na krznima životinjskih predatora. Biljni motivi poput razuzdanog korova čine gusti gornji sloj dijela radova. Oni reprezentiraju povratak i krajnju dominaciju prirode, a ne čovjeka.

(lijevo) **Slika 1:**

NAZIV RADA: Bend to my needs!

DIMENZIJE: 40x40cm

TEHNIKA: akril i uljne pasteले na platnu

(dolje) **Slika 2:**

NAZIV RADA: Duality Predator/Victim

DIMENZIJE: 30x25cm

TEHNIKA: akril na platnu

(dolje) **Slika 3:**

NAZIV RADA: Abuse patterns 1,2,3...

DIMENZIJE: ovalni triptih promjer 20x30cm

TEHNIKA: akril i uljna pastela na platnu

(desno i detalj dolje) **Slika 4:**

NAZIV RADA: Just take it.

DIMENZIJE: 100x150cm

TEHNIKA: akril, tekući pigment i uljna pastela na platnu

(dolje) **Slika 3:**

Slika 5:

NAZIV RADA: Human under Nature

DIMENZIJE: 100x100 cm

TEHNIKA: akril i uljna pastela na platnu

Preko humanoidnih figura razvijaju se uzorci bilja šablonskim potezima. Šablone su izrađene slojem trake preko cijelog donjeg sloja koja je naknadno izrezana u forme skalpelom i premazana debelim nanosom boje špatulom. Sloj se dominantno teksturom uzdiže nad ostalim motivima (isto i za Sliku 6)

Slika 6:

NAZIV RADA: Pasji život

DIMENZIJE: 100x150 cm

TEHNIKA: akril i uljna pastela na platnu

Slika 7:

NAZIV RADA: Pokora.

DIMENZIJE: 120x150 cm

TEHNIKA: akril i uljna pastela, patchwork na satenskoj plahti

Slika 8:

NAZIV RADA: Predator s tisuću lica

DIMENZIJE: 50x150 cm

TEHNIKA: akril, akvarel i uljna pastela , patchwork na plahti i keperu

6. POPIS LITERATURE:

- P.N. Furbank; Diderot: A Critical Biography, 30-65
- K. Edward: How Forests Think; University of California Press, University of California Press 2013
- T.Ingold: The Perception of The environment, Routledge, London 2000
- A. Brenner, "Oekologie-Ethik"